

44. Black Monday

Na 29 september 2008

Om het verband tussen rente, geldschepping, inflatie en de betalingsbalans te onderzoeken had ik iets bedacht. Een scheepje waarvan je de zeeg kon verstellen, waarvan je de mast voor of achterover kon trekken, waar je maar aan een slinger hoefde te draaien om de munt te devalueren, waar je op de achtersteven de concurrentiepositie kon aflezen en waarin een cilinder met een zuiger de liquiditeitsmassa zichtbaar maakte. Dit scheepje is helaas gekapseisd, want ik was in mijn illustratie vergeten dat er onder water enige patrijspoorten zaten die open stonden: het fatale leven op de lat met de kredietcrisis als gevolg. Bovendien had ik de goede raad van president Bush in de wind geslagen en verzuimd om zwaardere kanonnen op het dek te zetten. Schrale troost dat mijn geesteskind nog voor zijn publicatie sneuvelde in goed - nou ja - althans in gezelschap van Lehman Brothers en Fortis.

Nu komen de noodplannen. Moet de brave belastingbetaler opdraaien voor overconsumptie, spilzucht en boven hun stand levende speculanten? En wat te doen om herhaling te voorkomen? Accijns op aandelentransacties? Accijns op bonussen van bankiers? Accijns op iedereen die zich manager noemt? Accijns op gesneuvelde soldaten? Accijns op reclame voor het nu-halen-straks-betalen van afbetalingsregelingen en reclame om maar vooral even rood te staan? Verbod op creditcards, en op hypotheek boven de 50 % van de orz-waarde? Allemaal verschijnselbestrijding. Onder het weinige nieuws dat de vele bladzijden in de kranten opleverde was het voorstel om de salarissen van bankiers aan banden te leggen. Maar hoe? Een CAO voor topmanagers opgesteld na overleg met zichzelf?

De strijd tussen kapitalisme en socialisme laait op; socialisten ruiken hun kans op nationalisatie. Eindelijk zullen ze gelijk krijgen. Echter, als twee honden vechten om een been, is het goed om op de derde hond te letten, ofwel: is er een nog een derde alternatief? Deze vraag heeft zich in de geschiedenis vaker voorgedaan. Ik denk aan de 18e eeuw ten tijde van de Verlichting toen het idee ontstond om de rechtspraak onafhankelijk te maken van het staatsbestuur *zonder* daarmee de status van overheidsorgaan op te heffen. Naar analogie van dit fraaie voorbeeld van functionele scheiding zoals we dat aan Montesquieu te danken hebben, stel ik mij een overgenomen bank voor die ge-decommercialiseerd als een ten opzichte van de staat autonome bank voortleeft met employées die als ambtenaar worden betaald. Men zal tegenwerpen, zoals ik mezelf tegenwierp, dat dat een illusie is omdat die bank dan zijn geld toch op de markt belegt, of belegd heeft. Niet indien deze niet-commerciële bank uitsluitend mag beleggen in bijvoorbeeld schatkistpapier, hypotheek en bedrijfskredieten. Zijn aandelenpakket dat het nu eenmaal bezit mag men alleen *ver* kopen, zonder ooit nog aandelen te mogen *inkopen*. Als er nog een verlichte politicus rondloopt: grijp nou eens niet de macht maar wel de kans om met de economische situatie iets creatiefs te doen. Hoe kun je van de nood een deugd maken, daar gaat het in het leven nou eenmaal om. Ikzelf denk dat ik mijn scheepje eerst maar eens naar een economische scheepswerf moet sturen voordat ik die volgelopen patrijspoorten nog eens vergeet.

Uw columnist, V.L..